

Et Spørgsmaal angaaende Familien Marstrand.

I den som manuskript trykte Troels Marstrand: »Slægten Marstrand«, København 1885, anføres, vistnok ifølge meddelelser fra afdøde Fr. Bing-Buch i Trondhjem, slægtens ældste led saaledes:

Jørgen Nielsen Marstrand,
Provst i Grytten i Romsdalen, f. 1594, † 1656.

Søn:

Frederik Jørgensen Marstrand,
Præst til Tingvold, f. 1638, † 1701.

Søn:

Niels Marstrand,
Hytte- og proviantskriver ved Røraas,
gift 1. med Martha*) Hansdatter, † 1717.
2. med Anna Evensdatter, † 1760.

Men det kan næppe være rigtigt. I Erlandsens skrift om Trondhjem og Tromsø stifters gejstlighed anføres (I. s. 446) følgende børn af sognepræst i Tingvold Frederik Marstrand og hustru Helvig Johansdatter Mecklenborg: »Deres ældste datter Anna, f. 1672, blev gift med Hans Breier, sognepræst til Ytterøen. Deres øvrige børn: Margrethe, f. 1674, døde 1676; Jørgen, f. 1677; Johan, f. 1678 og Helvig Margrethe«.

Her er altsaa ingen Niels, og der er ingen grund til at tro Erlandsen ikke skulde have anført samtlige børn, saa meget mere som opkaldelserne i Niels Marstrands slægt tyder paa, at han var søn af en Jakob og Sofie, medens navnene Frederik og Helvig slet ikke forekommer.

Niels Marstrands efterslægt kendes ret godt, hovedkilden er det hæfte med optegnelser om familien Schnitler, hvis udgivelse paabegyndtes her i Pers. Tidsskr. (2 R. II. 169—180) af arkivar E. A. Thomle, men aldrig afsluttedes. Desuden er alle de kirkebøger og skifteprotokoller, hvorom der kan være tale, blevet eftersat, de sidste desværre med det resultat, at der først efter 1800 forekommer skifter efter medlemmer af familien. Da disse saa godt som alle hørte til ved bjergværkerne, saa sandsynliggøres herved, hvad ogsaa er bleven mig opgivet fra anden side, at de ved bjergværkerne ansatte ligesom militæret og gejstligheden, dengang havde egen jurisdiktion, men de derhen hørende protokoller kan desværre ikke findes.

*) Saaledes side X, side I har fejlagtig Karen.

Hvad der vides om Niels Marstrand er følgende: Han er rimeligvis født i aarene omkring 1680, var hytte- og proviant-skriver i Inset og døde ifølge Schnitlerhæftet der 1741. Ing. Delgobe har uden kilde anført dødsdagen $28/5$; dette synes dog ikke at stemme med kirkebogen, men noget bestemt kan ikke siges, thi over halvdelen af det blad i kirkebogen de begravede fra 1741 er anført paa mangler.

Han blev gift 1) $28/10$ 1709 i Meldal ifølge kgl. tilladelse med Martha Hansdatter, som døde i Inset 1717. Hun maa være den »Martha Hansdatter grubeskrivers datter«, som forekommer 1697 $8/8$ blandt fadderne til et af Melkior Avgustinussens børn (se Pers. Tidsskr. 3 R. III. 250 ff.), altsaa datter af den Hans Henriksen og hustru Mette, som nævnes sammesteds 1679, 1688 og 1691. Med hende 1 datter, hvis fødsel aabenbart kostede moderen livet.

Og 2) $16/3$ 1723 i Tønset med Anna Evensdatter Meldal; han kaldes ved trolovelsen $11/2$ 1723 »hytteskriver ved Kvekne kobberverk«. Hun var ifølge ing. Delgobe uden kildeangivelse født $12/12$ 1692. i Kvekne, og døde ifølge Schnitlerhæftet $18/5$ 1760 i Inset. For det aar mangler kirkebogen helt, baade for Kvekne og Inset. Mærkeligt er det imidlertid, at der i den ældste kirkebogs (1738—1755) yderst fyldigt førte altergangslister ingen spor findes hverken af hende eller den øvrige familie, men derfor er det ikke udelukket, at de har levet i sognet, og dødsdagens rigtighed er der ingen grund til at betvivle. Hun var datter af Even Stensen Meldal, født $1/7$ 1653 i Meldal, død som sognepræst i Tønset 1735, gift $14/3$ 1687 med Geske Mikkelsdatter Schjellerup, født midt i 1660'erne i Beitstad præstegaard. 5 børn.

Af 1ste Ægteskab var der kun 1 barn, datteren Mette Sofie, født $14/4$ 1717 i Inset. Da hun har navnet Mette efter mormor, saa er Sofie temmelig sikkert farmoderens fornavn.

Af 2det ægteskab Even Nikolaj Marstrand, født $7/12$ 1723, opkaldt efter morfar og sandsynligvis far, ikke farfar — herfor taler dels den latiniserede form Nikolaj for Niels, dels at hans sønner faar navnene Peter Schnitler efter morfar, Niels død lille efter farfar og Nikolaj Jakob, hvilket sidste navn i forbindelse med den omstændighed, at Niels Marstrands næste søn hedder Jakob nærmest tyder paa, at Niels far har haft fornavnet Jakob.

Videre Martha, født $24/2$ 1725, opkaldt efter faderens første hustru; Jakob Marstrand, født $4/7$ 1727, som sagt rimeligvis opkaldt efter farfar; Mikkell Kristian, tvilling med Jakob, død lille; og Mikkell Kristian Marstrand, født $11/6$ 1729, som alle de foregaaende i Inset. Begge havde de navnet Mikkell efter mormors far.

Intet synes altsaa at tyde paa, at Niels var søn af præsten i

Tingvold, men en forbindelse mellem deres slægter er dog ikke derfor udelukket, tværtimod meget sandsynlig.

Af Tingvoldpræstens far, sognepræst i Gryten Jørgen Nielsen Marstrand, anfører Erlandsen kun 2 børn, sønnen Frederik, født $\frac{4}{10}$ 1638, og en datter gift med Sivert Engelbrechtsen [Munch], sognepræst i Lesje.

Denne datter hed ifølge de i Norsk pers. Tidsskr. I. 65 ff. meddelte oplysninger om familien Munch Anna, og hun maa, da hendes ældste kendte datter er født ca. 1640, være bleven gift senest ca. 1639 og født senest ca. 1620.

Skønt hendes far først blev sognepræst i Gryten 1625, saa passer det dog godt med, hvad vi ellers ved om ham. Iblandt stævningerne til herredagen i Bergen 1622 findes nemlig følgende:*)

»Hr. Jørgen Nielsen Marstrand, kapellan udi Vedø præstegjeld, citat mester Anders Christensen Arrebo, formedelst han udi hans sidste visitation, der han paa sit embeds vegne Vedø kirke besøgte efter embeds forretning, og han siden over borde udi mange godtfolks nærværelse og paahørelse en pige ved navn Anne Jensdatter (som han ellers paa ærens vegne lovligen var begjærende) vanrygtede og groveligen paasagde at være bortdragen med to trinde sider ved en af Peder Jakobsens tjenere, det han mener hende ikke lovligen skal overbevises, mener hannem ved saadanne hans skjælden sig højliggen at have formastet. Des lejlighed o. s. v. . . . . . At møde o. s. v. . . . . . Actum Trondhjems-gaard den 9 Maji Ao 1622.«

Den paagældende visitatsrejse fandt sted 1618 eller 1619, kort efter har Jørgen Marstrand sandsynligvis ægtet Anna Jensdatter, og hans datter Anna kan altsaa godt være født ca. 1620. Skulde end moderen være død ved fødslen, og Frederik være søn af et andet ægteskab, (selv om hans børns navne tyder paa, at hans mor hed Anna), saa vilde det dog være meget usandsynligt, om Jørgen Marstrand ingen børn havde faaet i de mange aar mellem 1620 og 1638, og disse behøver paa ingen maade alle at være døde smaa.

Blandt dem kan der have været en søn søn, Niels Jørgensen Marstrand, født midt i 1620'erne (opkaldt efter farfar), som for tidens skyld nok kan være enten far eller farfar til hytteskriver Niels Marstrand, men dog snarest har været hans morfar, saaledes at han har haft en datter Sofie(?) Nielsdatter Marstrand, født sidst i 1650'erne, gift med en Jakob, og hun en søn opkaldt efter morfar, Niels Marstrand [Jakobsen], født ca. 1680, den senere hytteskriver.

*) Trykt i Rørdam: A. C. Arrebo I 281.

Alle oplysninger, der kan bevise ovenstaaende eller paa anden maade skaffe klarhed over den senere danske slægts afstamning, saavel som oplysninger om forbindelsen mellem denne og andre slægter og personer af navnet Marstrand, specielt den fyenske præsteslægt, hvis stamfader, sognepræst i Snøde Jens Jørgensen Marstrand, immatrikuleredes $21/7$ 1679 fra Ringsted skole, modtages med glæde af

Wilhelm Marstrand,
ingeniør,
Amaliegade 23, København K.

Wilhelmine Brandt.

Den over hele Norges Land kjendte Genealog og Filantrop Frøken Wilhelmine Brandt afgik ved Døden i Christiania 22. Januar d. A. vel 87 Aar gl. Hun var født i Trondhjem 25. Novbr. 1827 af Forældre, daværende Kjøbmand, senere Literat og Grundlægger af »Skilling-Magazinet«, P. A. Brandt og Hustru, født Lossius. Frøken Brandt var en begavet, fint dannet Dame med betydelige Sprogkundskaber; hun talte saaledes ganske flydende Tysk, Fransk og Engelsk og havde Kjendskab til Hollandsk, Spansk og Italiensk. I sine yngre Dage interesserede hun sig stærkt for forskjellige kristelige og humanitære Gjøremaal — Sømandsmissionen, Søndagsskolen, Ungdomssagen, Afholdsarbeidet, Sædelighedssagen o. s. v., men hendes egentlige Livsopgave skulde dog falde paa et andet Omraade.

Ved et Tilfælde kom hun ind paa Genealogien, der fra nu af mere og mere optog hendes Tid. En Broder døde, Enken sad igjen med mange uforsørgede Børn, og Frøken Brandt, som dengang selv laa paa et langt Sygeleje, erindrede nu, at hendes Morfader, Kapt. Lossius, skulde have sagt, at deres Slægt »var berettiget til Thomas Angell's Legat«. Saasnart hun blev frisk, begyndte hun nu at granske efter dette Slægtskabsforhold, og hendes Arbeide kronedes forsaavidt med Held, at hendes Svigerinde virkelig erholdt en Legatportion. Da dette rygtedes, blev hun efterhaanden

en Hjælper for flere og flere ved Legatansøgninger. Hun boede dengang gennem en længere Aarrække i Bergen, og denne hendes Virksomhed førte hende ind i Studiet af en Mængde Bergenske Ætter. Resultatet har hun bl. a. nedlagt i en Række Stamtavler, først over sin egen Slægt Lossius og Brandt, dernæst over Bergens-Familierne Ellerhusen og Gørbitz, samt Sundt, Legatfamilien Meyer, Hellemudt og Jordan, Tabeller over Bruenech og Stabell m. fl., Legatfamilien Ameln og von Tangen o. s. v.

Efter at være flyttet til Christiania (1887) udgav hun her i sit 77de Aar, foruden nogle Tabeller over Biskop Munthes Efterkommere, sit store Hovedverk: Slægten Benkestok, »et Lexikon over Nordlandsætter i de sidste 300 Aar«.

Hendes Maal var stadig at paavise Berettigelsen til Legater, derfor omfattede ogsaa hver enkelt af hendes Stamtavler en Flerhed af Slægter, og hun har tilfulde bevist, at Genealogien ogsaa har sin praktiske Nytte, idet mange Enker og ældre ugifte Damer samt forældreløse Børn har hende at takke for en ikke ubetydelig Bedring i sine Kaar. Men hun glemte heller ikke Ungdommen, thi flere unge Piger har hun skaffet Brudeudstyr til større og mindre Beløb, fra 150 Kr. lige til 1200, ja 3000 Kr. Hendes Virksomhed blev ogsaa offentlig paaskjønnet, idet Stortinget 1893 bevilgede hende en aarlig Understøttelse.

For 3 Aar siden rammedes hun af den Ulykke at falde paa Gaden og brække sin Hofte, hvorfor hun fra den Tid af maatte holde Sengen, men hun bevarede dog sin Aandskraft lige til det sidste.

Frøken Brandt var et sjelden godt Menneske, venlig, varm-hjertet og hjælpsom, i høieste Grad en Personlighed, om hvem man kan sige, hun viede sit Liv til Hjælp for andre, eller som hun selv udtrykte det, naar hun gik omkring med sin Pose for at indsamle og nedtegne Oplysninger: hun »gik Vorherres Ærinde«. Mange ere de rundt om i Landet, som i Taknemlighed vil mindes »Tante Mina«, og man kan med fuld Ret gjentage følgende Ord af et Digt, hvormed hun engang hyldedes:

»At bringe andre Glæde, Lykke
det var dit Livsmaal,
var dit Smykke.«

A. W. Rasch.

Forskelligt fra Genealogiens og Personalhistoriens Verden.

Til det, saavidt vides ikke hidtil reproducerede, paa Jægerspris hængende Billede af Grevinde Danner, som nærværende Hæfte bringer, og som anses for at være langt det smukkeste Billede der eksisterer, har Postekspedient H. Hjorth Nielsen meddelt følgende Kirkebogsuddrag, som sikkert vil interessere vore Læsere:

1. Daabsprotokol for Fødselsstiftelsen i Kjøbenhavn 11. Sept. 1813—30. Oktober 1824. Fol. 82. Aar 1815:

Barnets Nr.: 337. Moderens Nr.: 331. født 21de April, døbt 22de. Kristine Louise.¹⁾

2. Frederiksborg Sogns Ministerialbog. Hillerød Kjøbstad og Frederiksborg Slotssogn. 1844—51. Fol. 443. Copulerede: Aar 1850. Brudgommens Navn o. s. v.: Hans Majestæt Kong Frederik den Syvende til venstre Haand. — Brudens Navn: Fru Lovise Christine Grevinde af Danner. Vielsesdagen: 7. Aug. I Kirken. Det øvrige Fornødne om Vielsen er ifølge Biskoppens Skr. 13. Aug. 1850 indført i Christiansborg Slots-Kirkes Ministerialbog.

3. Christiansborg Slotskirkes Ministerialbog. 1850. Fol. 61 Nr. 18: Brudgommens Navn o. s. v.: Hs. Maj. Kong Frederik den Syvende til Danmark. Brudens Navn o. s. v.: Fru Lovise Christine Grevinde Danner. Forlovere: Paa Brudens Vegne: Kammerherre, Oberst Bülow, Professor, Livlæge Lund. Vielsens Dato: August 7de. Anm.: Vielsen foretoges i Frederiksborg Slotskirke af Hr. Biskop Dr. Mynster, Kgl. Confessionarius. Vielsen var til venstre Haand.

4. Draaby Sogns Ministerialbog. Døde 1873—92. Fol. 50. Døde Qvindelkøn: 1874 Nr. 8. Dødsdagen: 8. Marts.²⁾ Begravelsesdagen: 2. April. Lehns-grevinde Louise Christine Danner — født Rasmussen — til Jægerspriis. Enke efter Hs.: Maj.: Kong Frederik 7. Alder: 59. Døde i Genua,³⁾ begravet i Jægerspriis Have.

Som vore Læsere vil erindre, omtaltes her i Tidsskriftet (Aarg. 1912, S. 195) i sin Tid kort den i 1912 i Weimar for første Gang udkomne »Semigotha«, en genealogisk Kalender svarende i Udstyrelse til de bekendte Gothakalendere, men kun indeholdende Genealogier af tyske Adelsfamilier af jødisk Oprindelse. Det blev straks og vistnok uimodsagt, gjort gældende, at det var den tyske Antisemitisme, der havde givet Stødet til, at Værket udkom, i den Hensigt at benytte det i Kampen mod Jødernes Indtrængen og Trængen sig

¹⁾ Det kan maaske synes tvivlsomt, om vi her staar overfor LouiseKristine Rasmussens Daab, men da Fødselsdagen passer nøiagtigt med den almindeligt anførte (se Biogr. Lex.), og da Daaben ellers ikke har været at finde i de københavnske Kirkebøger, tør man sikkert, i alt Fald indtil andet oplyses, gaa ud fra, at den citerede Kirkebogsindførsel, tiltrods for, at Navnene er anførte i omvendt Orden, betegner Begyndelsen til Grevinde Danners bevægede Liv. Fødselsstiftelsens andre Bøger, der maaske kunde bringe sikre Beviser, er ikke tilgængelige for Offentligheden, saa den i Daabsprotokollen gjorde Henvisning til det almindelige Jevnførelsesregister S. 84 Nr. 348 gavner intet.

²⁾ Biogr. Lex. har 6 Marts.

³⁾ Dødsstedet var Nizza.

frem i alle Samfundslag i Tyskland. Dens Fremkomst vakte derfor en Storm af Forbitrelse i visse Kredse og forøvrigt ogsaa stærk saglig Kritik, en Kritik, der i alt Fald havde en vis Berettigelse, da Værkets Redaktion øjensynlig havde begaaet Fejlgreb og uberettiget eller paa et ubevisligt Grundlag havde indrulleret adskillige kristne Familier iblandt de adelige Jøders Tal.

Imidlertid har Værket, der er alt andet end uinteressant, aabenbart nu staaet sin Prøve og er bleven forbedret i sine senere Udgaver; dette fremgaar ikke mindst af, at der i Fjor i München er udkommen et Slags Tillæg i et nyt Værk »Semi-Alliancen 1914, Aristokratisch-Jüdische Heiraten mit Enkel-Listen«, der bringer er Fortegnelse over alle tyske Adelige, der har ægtet fuldblods eller halvblods Jødinder.

Hvor uberettiget er ikke Ikke-Genealogers Paastand om, at Kirkebogsstudiet er aandfortærende og uinteressant, naar man forstaar at læse Kirkebogen paa rette Maade!

Hvilket fornøjeligt Billede af det pikante Hoffiv — Efterligningen af Forbilledet »roi soleil« ved et lille tysk Hof — oprulles f. Eks. ikke for Forskerens Tanke igennem nedenstaaende Kirkebogsindførsel om en hemmelig Vielse, idet Fyrsten — sikkert for klingende Mønt eller anden Gunst — bortgifter til sin Kammertjener en af sine Liaisoner, den lille Susi, som han har set voxe op i Slottets Kælderetage, og hvis unge Kærlighed han har taget som god Prise:

»1766. Hieher wird nachgetragen die privat Copulation Herrn Carl Ludwig Cammerdiener bei der höchsten person Serenissimi nostri Hochfürstl. Durchl. mit Susanna Juliana Henriette des Herzogl. Garberobemeisters Jungfer Tochter laut gdgst. Befehls und höchsteigenhändiger dispensation von allen sonstigen formalibus vom 23 Januarii. Wobey zugleich die Geheimhaltung bis zu höchstbeliebiger Zeit gdgst. anbefohlen worden.«

I et af de sidste Numre af et større tysk personalhistorisk Tidsskrift omtales et i 1914 i Strassborg udkommen Værk af August Oberdörffer: »Nouvel aperçu historique sur l'état de la musique en Alsace en général et à Strasbourg en particulier 1840—1913. Efter at Værkets personalhistoriske Værd kort er omtalt, udtaler Redaktionen følgende:

»Im Anschluss an die anerkennende Besprechung des Buches von Oberdörffer sollen wir nicht verfehlen unsere Empörung Ausdruck zu geben, dass ein Teil der wissenschaftlichen Gesellschaften in den Reichslanden noch immer für ihre Veröffentlichungen sich vorwiegend der französischen Sprache bedient. Aber wir dürfen ja hoffen, dass auch mit diesem Unfug durch den Krieg des Jahres 1914 endgültig aufgeräumt wird!«

»Herold« i Berlin har i Fjor rettet et Andragende til det Evangeliske Overkirkeaad i Charlottenborg om Ophævelse af den Bestemmelse, at Præsterne have Ret til at forlange 10 Mark pr. Dag af de Genealoger, der selv ønske at gennemse Kirkebøgerne særlig under Henvisning til, at dette Honorar vanskeliggør disses Benyttelse og at det maa ligge i den tyske Stats Interesse at styrke den Familiefølelse, der giver sig Udslag i slige Forskninger.

Paa dette Andragende er der nu kommet et Afslag fra Overkirkeaadet, der begrundes med, at det er nødvendigt at føre Tilsyn, naar Kirkebøgerne benyttes af Fremmede, og at man ikke uden Vederlag kan paalægge Præsten dette; men der gøres samtidig opmærksom paa, at det paagældende Beløb ikke er et Gebyr, som skal ydes, saaledes at det ikke skulde kunne reduceres, naar Billighed taler derfor.

Det er i Dagspressen blevet omtalt, at Efterkommere af Urmageren Karl Wilhelm Nauendorff, der paastod at være Kong Ludvig XVI's Søn og Dauphin af Frankrig, ifølge en fornylig fældet fransk Dom skulde have erholdt Ret til at benytte og bære Hertugtitelen de Bourbon og den dertil knyttede Rang. Dette er imidlertid ikke korrekt; thi den paagældende Dom har kun af rent formelle Grunde paa Grundlag af en hollandsk Dødsattest tilladt Nauendorffs Efterkommere uhindret at føre Familienavnet »de Bourbon«, og der ligger altsaa i denne Dom aldeles ingen Anerkendelse fra de franske Domstoles Side af de Nauendorffske Krav.

Det er en ogsaa herhjemme ret almindelig, men ganske fejlagtig Anskuelse, at Partiklen »von« foran et Navn i de germanske Lande altid betyder at vedkommende er adelig. Der findes Hundreder af borgerlige Familier, der fra gammel Tid bærer et Navn med »von«, f. Eks. von Asperen, von Elten, og noget ganske lignende gælder forøvrigt om Prædikaterne »de«. Fornylig har det prøjsiske »Heroldsamt« forsøgt at forbyde en borgerlig Familie at bruge »von« foran sit Navn, men tabte Sagen ved »Oberverwaltungsgericht«, saaledes at Vedkommende beholdt Ret til sit »von«.

I de officielle Haandbøger i Prøjsen har man i de senere Aar for at skelne de adelige Slægter fra de ikke adelige, hjulpet sig ved i slige Tilfælde at skrive Ordet »von« helt ud ved de borgerlige Familiers Navne, men kun »v.« ved de adeliges, og som Grund til denne Forskel gøres gældende, at i de borgerlige Familier er Ordet »von« en Del af Navnet, i de adelige kun et Prædikat.

I en tidligere Notits (6—V—S. 215) er omtalt den kuriøse Maade paa hvilket Navnet Steeneck forvandlede til Illies, — en ligesaa mærkværdig Navnedannelse finder vi for Navnet Pflaumbaum's Vedkommende; i Tidens Løb har Navnet gennem den plattyske Udtale forvandlet sig til Flumboom, dette er derefter i Latiniseringstiden bleven til Plumbum og nu er det endt med, at denne i Tyskland bosatte Familie har germaniseret sit latinske Navn saaledes, at Familienavnet er bleven Blei!

Spørgsmaal.

Kan nogen oplyse med hvilken juridisk eller historisk Ret, Bagere i Danmark forsyne deres Kringleskilt med Kongekrone. — Oplysning udbedes gennem Redaktionen.

Gaver.

Kjærulfske Studier. Af C. Klitgaard. Aalborg 1914. Hæfte 1—2. (Gave fra Forfatteren).

Slægten Mowinckel, av Anthon Mohr Wiesened. Bergen 1914. (Gave fra Forfatteren).

Tilføjelse til: Den norske Gren af Slægten Scharffenberg.

(Persh. Tidsskr., 35te Aarg., 2det Hæfte, S. 179).

Premierl. Hieronymus August Scharffenberg, S. 179 d. 1, er efter modtagne senere Oplysninger ikke Søn af Oberst Herman Nicolai Scharffenberg, men en Brodersøn af denne, der nu maa antages at være indvandret fra Mecklenborg og en Ætling af den gamle Adelsæt.

Efter Familiens Optegnelser er Herman Nikolai Scharffenberg S. 183, b 4, født paa Klæbo Præstegaard $16/4$ 1793 og † paa Vardø $4/5$ 1829.

Johan M. B. D. F. Scharffenberg † paa Vardø $8/6$ 1826 14 Mdr. gl.

Berigtigelse.

Det i Indholdsfortegnelsen til 35te Aarg. anførte Bilag: Portræt af Hertuginde Louise af Augustenborg er medfulgt 34te Aargang.
